

บทที่ 3

ทัศนคติของนักศึกษา ประชาชนในชุมชนใกล้สถานศึกษา ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ตำรวจในฐานะผู้บังคับใช้กฎหมายต่อนโยบาย ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษา

ลักษณะการเก็บข้อมูลด้านนักศึกษา

การเก็บใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience sampling) จากนักศึกษา 50 รายจากมหาวิทยาลัย 2 แห่งในกรุงเทพฯ การเลือกตัวอย่างแบบนี้เหมาะกับเรื่องการวิจัยด้านแอลกอฮอล์ โดยใช้ตัวอย่างนักศึกษาเพศชาย และเพศหญิง เพศละ 25 คน

6 คำถามเกี่ยวกับความเข้าใจและทัศนคติของนักศึกษา

คำถามในการสัมภาษณ์นักศึกษา ประกอบด้วย 6 คำถาม ได้แก่

1. การทราบข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษาว่าทราบเพียงใด ทราบจากแหล่งใด
2. การเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่ ดื่มบ่อยมากเพียงใด/ในโอกาสใด
3. ทัศนคติต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยทั่วไป
4. เข้าใจว่านโยบายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษามีวัตถุประสงค์อะไร
5. มีความเห็นว่าการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใด เพราะอะไร
6. เห็นด้วยกับนโยบายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษาหรือไม่ เพราะอะไร

การทราบข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษา

นักศึกษาโดยทั่วไปทราบข่าวสารว่ารัฐบาลห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษา โดยมากทราบผ่านทางสื่อออนไลน์ (ข่าวผ่านทางเฟซบุ๊ก) รองมาคือสื่อทีวี ไม่ได้ระบุสื่อวิทยุ

ลักษณะเนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับ จะรับรู้อย่างกว้างๆ ว่ารัฐบาลห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษา แต่ไม่ทราบว่าห้ามในขอบเขตพื้นที่ใด

นักศึกษาส่วนน้อย 5 คนจากผู้ให้สัมภาษณ์ (ร้อยละ 10) ระบุว่าสนใจติดตามข่าวสารนี้เพราะตนเป็นคนดื่มแอลกอฮอล์ประจำ

นักศึกษาบางรายเข้าใจว่า รัฐบาลห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษา ในรัศมี 300 เมตร การรับรู้ดังกล่าวเป็นเพราะไม่ได้ตามข่าวอย่างต่อเนื่อง จึงไม่ทราบผลยุติ

ไม่มีนักศึกษาคงใครรายงานว่าการกำหนดว่าพื้นที่ใดเป็นพื้นที่ใกล้สถานศึกษาที่ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นขึ้นกับการใช้ดุลยพินิจของกลไกรัฐผู้มีส่วนรับผิดชอบต่อไป ที่เป็นเช่นนี้น่า

เป็นเพราะข่าวสารที่ปรากฏ นักศึกษาจะรับทราบอย่างกว้างๆ ว่า ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษาเท่านั้น ไม่ได้ติดตามในประเด็นว่ารายละเอียดของคำว่าใกล้สถานศึกษาคืออะไร

เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่ ดื่มบ่อยเพียงใด

นักศึกษาเกือบทั้งหมด(ไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศ) 47 รายใน 50 ราย (ร้อยละ 94) รายงานว่า เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมา โดยรายงานว่าดื่ม 1-4 ครั้ง คือในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ปีใหม่ และช่วงวันเกิดเพื่อนสนิท สถานที่ที่ดื่มนอกจากบ้านพักในช่วงเทศกาลแล้ว หากเป็นวันเกิดเพื่อน นิยมไปดื่มตามย่านสถานบันเทิง เช่น แถวบางลำพูแถวตรอกข้าวสาร

นักศึกษาร้อยละ 5 รายงานว่าดื่มบ่อยเกือบทุกสัปดาห์ เฉลี่ยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง สถานที่ที่ดื่มส่วนใหญ่เป็นหอพักเพื่อน โดยมากไม่ใช้การดื่มแบบจัด

ทัศนคติต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

นักศึกษาโดยมาก (ร้อยละ 96) มองว่า การบริโภคไม่มาก นานๆ ครั้ง ถือเป็นเรื่องปกติ แต่หากบริโภคมากไป จะเป็นผลเสียต่อสุขภาพได้

นักศึกษาร้อยละ 5 ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประจำ ไม่ได้มองว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งเลวร้าย แต่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดความบันเทิง มีอารมณ์สนุกสนาน และทำให้สนิทสนมกับเพื่อนมากขึ้น นักศึกษาที่ดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำยอมรับว่าตนเป็นคนไม่สนใจเรียนมากนัก

เข้าใจว่านโยบายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์อะไร

นักศึกษาเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 98) เห็นว่า นโยบายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษามาเป็นความคิดพื้นฐานว่า แอลกอฮอล์ไม่เป็นผลดีต่อการศึกษา เป็นเหตุแห่งการทะเลาะวิวาท เป็นแหล่งอบายมุข หรือขัดศีลธรรมอันดี นโยบายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อลดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยทำให้การดื่มจะไม่สะดวก

นโยบายดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใด เพราะอะไร

จากการเข้าใจว่านโยบายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อลดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 82) เห็นว่า ไม่น่าจะช่วยลดการดื่มของนักศึกษาได้จริง ทั้งนี้เพราะเห็นว่า นักศึกษาสามารถซื้อจากร้านสะดวกซื้อ (7-11) แล้วไปดื่มในหอพัก หรือกรณีที่อยู่นอกสถานที่พัก ก็จะเดินทางไปหาร้านค้าที่อยู่ห่างออกไปจากสถานศึกษาอยู่ดี เพียงแต่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มในเรื่องค่าเดินทาง

เป็นที่น่าสังเกตว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 64) เห็นว่า นโยบายดังกล่าวยังยากในการนำไปปฏิบัติ โดยให้เหตุผลว่าหากมีความต้องการบริโภค ย่อมดึงดูดให้มีการสนองตอบความต้องการ ทั้งนี้ขึ้นกับความเข้มงวดจริงจังในการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่หรือไม่

เห็นด้วยกับนโยบายดังกล่าวหรือไม่ เพราะอะไร

เป็นที่น่าสนใจว่า แม้นักศึกษาส่วนมาก (ร้อยละ 82) จะเห็นว่า นโยบายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษาไม่น่าบรรลุวัตถุประสงค์ในข้อลดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษานั้น แต่ในขณะเดียวกันนักศึกษาก่อนมาก(ร้อยละ 80)เห็นว่าการมีสถานประกอบการจำหน่ายแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษาเป็นเรื่องไม่เหมาะสม (เช่น “ดูแล้วขัดกับวัฒนธรรมอันดีงาม” “เห็นด้วยกับการห้ามมีร้านขายเหล้าข้างมหาวิทยาลัย แต่ถ้ามีไกลออกไปดูแล้วไม่น่าเกลียด”) ในส่วนนี้จะเห็นว่า ดูเหมือนนักศึกษาจะมีความเห็นที่ขัดแย้งในตัวเองเกี่ยวกับความเห็นด้วยกับนโยบาย

การห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการที่เห็นว่านโยบายดังกล่าวไม่น่าจะบรรลุวัตถุประสงค์ เมื่อพิจารณาประกอบกับข้อมูลที่สะท้อนต่อแอลกอฮอล์ของนักศึกษาซึ่งไม่ได้เป็นลบ และการที่อาจพอตีความได้ว่า นักศึกษาเห็นด้วยกับนโยบายการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเหตุผลทางวัฒนธรรม ไม่ใช่เหตุผลด้านสุขภาพ (การลดการดื่มแอลกอฮอล์) กรณีนี้เป็นไปได้ที่จะศึกษาต่อไปในอนาคตว่า แท้ที่จริงแล้ว เหตุผลจริงๆ ของนโยบายดังกล่าว ที่ไม่ได้แลงออกมา อาจมิใช่อยู่ที่การลดการดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาก็ได้ แต่คือเหตุผลเชิงวัฒนธรรมที่เห็นว่าไม่ควรมีร้านเครื่องดื่มใกล้แหล่งเรียนรู้

นักศึกษาบางคนไม่เห็นด้วยกับนโยบายการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษา โดยให้ความเห็นว่า นักศึกษาบางสาขา เช่น ศิลปะ สายอุตสาหกรรมศิลป์ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มิได้เป็นสิ่งน่ารังเกียจแต่อย่างใด หากยังเป็นอัตลักษณ์หนึ่งหรือ “ความเป็นนักศึกษาในสาขานั้น”

นักศึกษาบางคนแสดงความเห็นว่า เท่าที่ตนทราบจากสื่อออนไลน์มหาวิทยาลัยในประเทศตะวันตก เช่น สวีเดน อังกฤษ นิวซีแลนด์ ก็มีได้ห้ามจำหน่ายแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษาแต่อย่างใด บางคนมีญาติเรียนอยู่ต่างประเทศ รายงานว่า “มหาวิทยาลัยกลางเมืองอย่างมหาวิทยาลัยโอ๊คแลนด์ ในนิวซีแลนด์ มีร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ภายในพื้นที่มหาวิทยาลัยเสียด้วยซ้ำ เพียงแต่จำกัดเวลาเปิดขาย”

นอกจากนี้ นักศึกษา (ร้อยละ 76) ยังแสดงความเห็นใจว่า สถานประกอบการที่เปิดมาก่อนมีนโยบายห้ามดังกล่าวนั้นจะประสบความสำเร็จดีหรือไม่ นักศึกษาบางคนแสดงความเห็นอย่างชัดเจนว่า ควรจะมีผลบังคับไม่ให้เกิดสถานประกอบการใหม่เกิดขึ้นเท่านั้น จะเห็นได้ว่า นักศึกษามีความคิดทั้งสองด้าน ด้านหนึ่งคำนึงถึงนโยบายสาธารณะ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นห่วงถึงเสรีภาพทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการด้วย

ลักษณะการเก็บข้อมูลด้านประชาชนในชุมชนใกล้สถานศึกษา

การเก็บใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience sampling) จากประชาชนในชุมชนใกล้สถานศึกษา จำนวน 20 รายที่อยู่บริเวณใกล้มหาวิทยาลัย 2 แห่งในกรุงเทพฯ ประกอบด้วย เพศชาย เพศหญิง เพศละ 10 คน

4 คำถามเกี่ยวกับความเข้าใจและทัศนคติของประชาชนในชุมชนใกล้สถานศึกษา

คำถามในการสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชนใกล้สถานศึกษา ประกอบด้วย 4 คำถาม ได้แก่

1. การทราบข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษาว่าทราบเพียงใด ทราบจากแหล่งใด
2. เข้าใจว่านโยบายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษามีวัตถุประสงค์อะไร
3. มีความเห็นว่านโยบายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใด เพราะอะไร
4. เห็นด้วยกับนโยบายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษาหรือไม่ เพราะอะไร

การทราบข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษา
ประชาชนในชุมชนทราบข่าวการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษาจาก
โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต ตามลำดับ

เข้าใจว่านโยบายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์อะไร

ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75) เห็นว่า นโยบายดังกล่าวเพื่อเป็นการจัดระเบียบ
สังคม ลดการดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา

ประชาชนบางรายให้ความเห็นว่า หลายครั้งที่มีการปรับลดการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
เกี่ยวกับการจัดระเบียบสังคมเสมอ ส่วนหนึ่งเพื่อการสร้างความชอบธรรมในการเป็นรัฐบาล เพราะ
ข้ออ้างสำคัญในการเป็นรัฐบาลของทหารก็เพื่อความมั่นคงของประเทศ/สังคม

นโยบายดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใด เพราะอะไร

ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65) เห็นว่า นโยบายดังกล่าวไม่น่าจะบรรลุวัตถุประสงค์
ในเรื่องการลดการดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา แต่อาจช่วยให้การลดการดื่มในบริเวณใกล้สถานศึกษา
เท่านั้น

ประชาชนส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 33.33) เห็นว่า นโยบายดังกล่าวน่าจะมีผลระยะสั้น ทำให้รู้สึก
สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

เห็นด้วยกับนโยบายดังกล่าวหรือไม่ เพราะอะไร

ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60) เห็นด้วยกับนโยบายดังกล่าว เพราะทำให้สังคมมี
ระเบียบ แต่ก็เห็นว่านโยบายดังกล่าวจะกระทบผู้ประกอบการที่ลงทุนประกอบอาชีพอย่างถูกต้องตาม
กฎหมายมาแต่เดิม ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55) จึงเห็นว่า ไม่ควรบังคับใช้กับสถานประกอบการที่ตั้งมาแต่
เดิม จะเห็นว่า ทัศนคติของประชาชนในชุมชนในข้อเห็นด้วยกับนโยบายดังกล่าวหรือไม่ มีลักษณะ
สอดคล้องกับทัศนคติของนักศึกษา

ลักษณะการเก็บข้อมูลด้านผู้ประกอบการ

การเก็บใช้วิธีการเลือกตัวอย่างโดยยึดจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก (Purposive
sampling) จากผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งยังคงประกอบกิจการที่ยังคงจำหน่าย
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในปัจจุบัน จำนวน 6 รายจากพื้นที่ใกล้มหาวิทยาลัย 2 แห่งในกรุงเทพฯ ทั้ง
6 รายมีใบอนุญาตการค้าสุราที่ถูกต้องที่ยินดีให้เปิดเผยชื่อ ได้แก่ นางมะลิวัลย์ คำแดงไสย
นายเนติพงษ์ สิ้นสินสิทธิ์ นายวรุตตา วารินทร์

4 คำถามเกี่ยวกับความเข้าใจและทัศนคติของผู้ประกอบการ

คำถามในการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการใกล้สถานศึกษา ประกอบด้วย 4 คำถาม ได้แก่

1. การทราบข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษาว่า
ทราบเพียงใด ทราบจากแหล่งใด
2. เข้าใจว่านโยบายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษามีวัตถุประสงค์อะไร
3. มีความเห็นว่านโยบายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษาบรรลุ
วัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใด เพราะอะไร

4. เห็นด้วยกับนโยบายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษาหรือไม่ เพราะอะไร

การทราบข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษา

ผู้ประกอบการทราบข่าวสารการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษาจาก โทรทัศน์ ป้ายโฆษณา เจ้าหน้าที่ตำรวจ และอินเทอร์เน็ต

เข้าใจว่านโยบายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์อะไร

ผู้ประกอบการที่ให้ข้อมูลทุกคนเข้าใจว่า นโยบายดังกล่าวมุ่งหมายให้ลดการดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา

นโยบายดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใด เพราะอะไร

ผู้ประกอบการที่ให้สัมภาษณ์เห็นว่า นโยบายดังกล่าวที่จะลดการดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาน่าจะไม่บรรลุผล เพราะปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจดื่มไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยสถานที่ใกล้หรือไกลสถานศึกษา

แต่ผู้ประกอบการบางรายก็เห็นว่า การห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษา อาจช่วยลดเหตุทะเลาะวิวาทใกล้สถานศึกษาได้ รวมทั้งทำให้ผู้ปกครองรู้สึกอุ่นใจ

เห็นด้วยกับนโยบายดังกล่าวหรือไม่ เพราะอะไร

แม้ผู้ประกอบการจะเห็นว่านโยบายดังกล่าวเกิดจากเจตนาที่ดี แต่ก็ไม่เห็นด้วยกับนโยบายดังกล่าวหากตั้งวัตถุประสงค์ลดการดื่มของนักศึกษา เพราะนักศึกษาที่ต้องการดื่ม ก็จะไปหาที่ดื่มที่ไกลสถานศึกษาออกไปอยู่ดี นโยบายดังกล่าวจะมีผลกระทบเฉพาะร้านค้าที่ใกล้สถานศึกษา แต่ยอดรวมของการดื่มไม่น่าจะลดลงได้จริง

“ถ้านักศึกษาจะดื่ม เขาสามารถซื้อตามร้านสะดวกซื้อ แล้วไปดื่มกินกับเพื่อนในหอพัก หรือเขาชวนกันไปร้านเหล้าที่ไกลออกไปตามย่านแหล่งท่องเที่ยว”

ผู้ประกอบการทุกรายให้ความเห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกัน เสรีภาพในการประกอบการทางเศรษฐกิจโดยถูกกฎหมายน่าจะเป็นสิ่งที่รัฐให้ความสำคัญ บางรายให้ความเห็นที่ชัดเจนว่า “รัฐต้องชั่งน้ำหนักประโยชน์สาธารณะกับเสรีภาพของปัจเจกชนอย่างระวัง เพราะประโยชน์สาธารณะในบางกรณีอาจวัดยาก”

มีข้อเสนอแนะว่า ผู้ประกอบการเห็นว่า นโยบายดังกล่าวจะมีผลในเชิงภาพลักษณ์ทางวัฒนธรรมมากกว่าจะเป็นการช่วยให้เกิดการลดการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาได้ ซึ่งข้อมูลส่วนนี้สอดคล้องกับทัศนคติของนักศึกษาที่ได้นำเสนอไปก่อนหน้านี้

“ผมคิดว่า คนออกนโยบายนี้ เขาคงมีภาพสังคมไทยที่สถานศึกษาต้องห่างไกลคนละโลกจากร้านเหล้า แต่ในสังคมตะวันตก ไม่ได้มีประเด็นนี้ เราจะได้เคยอ่านตัวอย่าง ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่มีผู้เคยเขียนเล่าสมัยที่ท่านเรียนอยู่ที่อังกฤษ ยามว่างเรียน ก็มีกาไปดื่มแอลกอฮอล์อย่างเต็มที่”

ลักษณะการเก็บข้อมูลด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจ

การเก็บใช้วิธีการเลือกตัวอย่างโดยยึดจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก (Purposive sampling) จากเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 6 ราย (ขอไม่เปิดเผยชื่อ) จาก 3 สถานีตำรวจในเขตนครบาล ขอไม่เปิดเผยชื่อ

คำถามในการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจ

ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัตินโยบายการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่ามีปัญหาอะไรหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งข้อเสนอแนะจากมุมมองผู้บังคับใช้กฎหมาย

ทัศนะของเจ้าหน้าที่ตำรวจในฐานะผู้บังคับใช้กฎหมาย

ความเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติตามนโยบาย สรุปได้ 3 ประการ ได้แก่

1. การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีภารกิจที่มากหลายด้าน ทำให้ในกรณีการจะดูแลกวดขันการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขึ้นกับการสั่งการของผู้บังคับบัญชาว่าจะสั่งเข้มงวดหรือไม่ เมื่อใด ดังคำกล่าวตอนหนึ่ง “ถ้าเมื่อใดทางผู้ใหญ่จึงผลงานในเรื่องห้ามมีร้านเหล้าใกล้สถานศึกษา ทางลูกน้องก็จะออกปฏิบัติงาน”

ภาระหน้าที่ที่มีมาก เป็นประเด็นที่มีสะท้อนมาก ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจตอนหนึ่ง

“หน้าที่ของตำรวจมีมาก เช่น จราจร สืบสวนปราบปรามอาชญากรรม การปราบปรามคดียาเสพติด การปราบปรามการค้ามนุษย์ เมื่อมีการออกนโยบายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษา ในปี 2558 ทางผู้บังคับบัญชาก็ได้มอบหมายให้ปฏิบัติ ก็ทำให้มีปัญหากระทบต่องานด้านอื่นที่ต้องรับผิดชอบแต่เดิม”

“หน้าที่ที่ของตำรวจต้องปฏิบัตินั้นมีมาก มีคดีใหม่ที่ปรากฏทางสื่อ และคดีเก่าที่ค้างคาที่หัวหน้าตามใจ เรื่องนโยบายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงเป็นเรื่องที่ถูกลดกระแสความสนใจลงในเวลาต่อมาหลังจากนโยบายออกไปได้ระยะหนึ่ง”

“ตำรวจต้องรับผิดชอบคดีจำนวนมาก ไม่ว่าจะคดีอาชญากรรม คดียาเสพติด คดีอุบัติเหตุ คดีลักทรัพย์ คดีทะเลาะวิวาท ฯลฯ ทำให้การต้องมากวดขันสถานประกอบการหย่อนยานลง”

2. ปัญหาข้อจำกัดจากตัวกฎหมาย แยกได้ 2 ประการย่อย ได้แก่

2.1 การกำหนดโทษไม่หนัก

บทลงโทษไม่รุนแรง ทำให้สถานประกอบการแอบขาย หากเจ้าหน้าที่ตำรวจพบ ก็ยอมเสียค่าปรับเมื่อถูกจับ

ดังความสัมภาษณ์ตอนหนึ่ง

“การกำหนดโทษในกฎหมายยังไม่รุนแรง ผู้ประกอบการจึงไม่เกรงกลัว มีการลักลอบเปิดขาย ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีเวลาไปตรวจสอบได้ตลอดเวลา”

2.2 ความลักลั่นของกฎหมาย

กล่าวคือ มีสถานประกอบการที่ขออนุญาตตามกฎหมายมาแต่เดิมก่อนหน้าการมีนโยบายและกฎหมายห้ามการจำหน่ายเครื่องดื่มใกล้สถานศึกษา ทำให้เป็นปัญหาของเจ้าหน้าที่เมื่อออกตรวจ เพราะสถานประกอบการเองก็อ้างว่ามีใบอนุญาตการค้าสุราถูกต้อง

“การออกใบอนุญาตใหม่และการต่อใบอนุญาตของสถานประกอบการ หน่วยงานที่ออกใบอนุญาตไม่ได้ลงไปตรวจสอบพื้นที่จริง เมื่อตำรวจไปตรวจสถานประกอบการ พบว่ามีใบอนุญาต ก็ไม่สามารถดำเนินคดีได้”

3. ความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับผู้ประกอบการ

“ผู้ประกอบการในพื้นที่อาจเป็นคนที่รู้จักกันมานาน มีที่พักอาศัยอยู่ใกล้กันกับตำรวจ หรืออาจเป็นญาติ หรือตำรวจอาจเป็นหุ้นส่วน ถ้าไปจับเขาดำเนินคดีคงเป็นเรื่องยาก จะมองหน้ากันไม่ติด ดังนั้น หากในช่วงใดที่ผู้บังคับบัญชาให้ดำเนินการเข้มงวด เจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะเข้าไปบอกเขาดีๆ เป็นการขอความร่วมมือจากสถานประกอบการ เขาก็ยอมปฏิบัติตาม พอเรื่องเงียบหาย เขาก็แอบมาขายอีก”

อนึ่ง เจ้าหน้าที่ตำรวจนายหนึ่งยอมรับว่า การที่บางสถานประกอบการยังเปิดอยู่ใกล้สถานศึกษาอยู่ได้นั้นอาจมีการส่ง “ส่วย” ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ

สำหรับข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ตำรวจประมวลได้ 3 ประการ คือ

- 1) ด้านชุมชน ชุมชนควรมีส่วนร่วมแจ้งเบาะแสให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ หากสถานประกอบการแอบขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- 2) ด้านครอบครัวและสถาบันการศึกษาต้องกวดขันอบรมไม่ให้เยาวชนมาดื่มแอลกอฮอล์
- 3) ด้านการปรับปรุงกฎหมายและกลไกรับผิดชอบ โดยกำหนดโทษที่รุนแรงขึ้น การให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการนำนโยบายไปปฏิบัติ